

Moj prvi in zadnji lov

Ilustriral Jož. Beránek.

Moj stric Jaka je bil strasten lovec. S puško na rami je stopal od jutra do večera po polju in gozdu ter plašil divjad, da se ga je bala ko samega vraga. Doma pa ni govoril o drugem ko o samih zajcih in srnah, jerebicah in divjih golobih, da se nam je od tega večnega lova kar sukalo v glavi. Še ponoči mu zverjad ni dala miru. Vedno je nekaj premišljeval in sklepal ter spal pri tem tako malo, da sem jaz skoraj verjel, da spi stric z odprtimi očmi, kakor pripovedujejo o zajcih, kar pa po pravovernih naukih prirodopisja ni res.

Jaz lova nisem kar nič maral, ker sem se vedno preveč bal puške in sem se raje držal doma, kakor pa da bi od jutra do večera trgal podplate in hlače po grapastih rebrih in kamnitnem kraškem polju. Zato me je teta Urša kar na moč cenila. Pa se je bilo skoraj primerilo, da bi bila šla ta velika tetina ljubezen do mene kmalu po vodi, kar pa se k sreči pendar ni zgodilo.

Stric Jaka si je bil namreč vtepel v glavo, da napravi iz mene, kar meni nič tebi nič, celega lovca, in sicer takega, ki bo delal čast njegovemu lovskeemu slovesu še daleč tja po njegovi smrti. Kajti stric Jaka in teta Urša nista imela svojih otrok in ni bilo tedaj nikogar na svetu razen mene, da bi mu zapustila za doto vsak svojo življenjsko strast. On, veliki lovec, svojo lepo puško in še vse, kar spada k tej, divjadi pogubni človeški obrti; ona pa svojo neizrecno veliko ljubezen do zemlje in domačega ognjišča ter do vseh tistih malih, drobnih stvari in reči, ki napolnjujejo dneve in ure življenja malega kmečkega človeka.

In se je tedaj zgodilo, da sem moral s stricem Jakom na lov, v začetku le kot spremljevalec seveda, da se mi nos priuči, kakor je bil skrivnostno namignil, smodnikovega vonja v svežem zraku zgodnjih jutranjih ur.

Takole po tretji uri, tik po prvem petelinjem petju, so se začele najine lovske priprave. Vstati je bilo treba ter si dati opravka okrog puške in lovske torbe, ki sta viseli na zidu že od prejšnjega lovskega pohoda. Stric je obdelaval puško, jo čistil in brisal ter preizkušal gibljivost petelina enkrat, dvakrat, trikrat prej, nego je vanjo s skrbjo vložil morilni naboj. Jaz pa sem znašal v torbo vse, kar je bilo treba brašna za dober dan lova: kruha in pogače, gnjati in suhega sadja ter končno še z vodo napolnjeno čutaro, poleg katere sem stisnil po stričevih strokovnjaških navodilih še ploščato stekleničico žganja za pomirjenje in ureditev želodca, kakor je menil modro. Potem pa: puško in torbo na ramo, pa še dolg lovski nož v žep in lovca sta bila naréd! Ko sva šla zdoma, je naju pozdravljal z glasnim riganjem sosedov osel sivec, ko da nama pošči srečno pot.

Iz vasi sva jo mahnila kar vprek po polju, po poteh, ki so bile samo stricu znane. Tu in tam se mu je noga ustavila, oči so se mu zapile nekam v daljo, uho se mu je kar napelo od pozornega prisluškovanja. »Glej ga! Tam je...« je pokazal včasih v določno smer, pa se je mene skoraj vselej držala naravnost čudežna slepota. Nisem in nisem videl nič. Iskal sem dolgoušca povsod: med klasjem in po razorih, v grmičevju in bičevju kraj potoka, pa ni slepota kar nič odnehala. Šele ko je stric pobral kamen in ga zagnal nekam za dober streljaj predse, so moje nezrele oči ujele bežečo postavo skočnega zajca, ki je v naslednjem hipu že zginil z obzorja. Strela ni bilo od nikoder, ker je stric menil, da me mora le polagoma uvajati v svojo morilno obrt. »Najprej se moraš naučiti gledati in videti! Nato šele pride drugo na vrsto,« je nepreklicno

določil in jaz sem gledal in gledal, dokler nisem res zagledal vse po trdem stričevem navodilu.

Doma pa so prišle druge, važnejše stvari na vrsto! Ravnanje s puško, oziroma z — metlo, ker bi bil z nabasano puško lahko še koga resnično ubil, a je bilo za ubijanje še mnogo prezgodaj. Na ročaju metle sem se učil vseh strokovnjaških prijemov na puški: kako držiš obešeno na ramenu, kako jo ročno potegneš z nje ob svojem času, kako se pripraviš na strel, pomeriš in dokončno ujameš pravi cilj. Vse, vse, prav do strela, ki ga pa seveda ni moglo biti od nikoder, ker so bile to samo obrtne predvaje in je metla končno vendarle samo metla ter ne moreš živali pobiti z njo, če ni tako neprevidna, da ti kar sama od sebe pride med noge.

Ko sem pa prvič dobil v roke pravo, resnično puško, čeprav še ne nabasano, se mi je vendar srce napolnilo z neko tesnobo. Ne bi dejal človek, da je to železje, okovano v les, tako neznanško mrzlo, ko da tiči sama samcata smrt v njem!

Moja ročnost v prijemih je bila že taka, da sva s stricem opravila pri puški v enem dnevu vse to, za kar drugi porabijo tedne in tedne. Le še na strel, pravi, resnični strel me bo treba privaditi. Šla sva na vrt, kjer je bil moj učitelj že pripravil nekakšno pravcato strelišče v malem. Na koncu strelne proge, ki se je vlekla ob gredi tja do zidu, je že stala pripravljena lepa, živo pobarvana tarča. Tja naj pomerim, v sredino plošče in —

Bum! je odjeknilo po zraku in med veselim riganjem sosedovega sivca, ki sem ga bil zmotil v njegovem domačem zatišju, se je tarča zornila po tleh. Zadel sem jo bil v polno, kakor je nesel krog izstreljenih šiber. —

»Dober strelec boš,« je pokimal stric Jaka, jaz pa sem skromno molčal. Za vse na svetu ne bi bil takrat izdal, da so se mi tresle noge ko šiba na vodi in da me je rama, ob katero sem moral nasloniti puško, neznanško bolela. In sem streljal naprej na vse pretege, dan, dva, tri, teden dni, dokler se ni zazdelo stricu, da sem trden v tej umetnosti.

Tedaj lovec sem že bil; treba je bilo le še zajca, pa bom vreden naslednik strica Jake, tega nepoboljšljivega puškarja, ki je bil strah in trepet vse zverjadi tri dni daleč naokoli!

Sam ne vem, kako in kdaj je napočil tisti veliki dan. A bil je tu in se ni dal več odložiti. Na predvečer najinega skupnega lova mi je stric Jaka še doobra izprašal mojo lovsko vest. Preizkusila sva še enkrat vse potrebne lovske prijeme na puški, premotrila že vnaprej sleherni morebitni lovski slučaj ter se končno lotila vseh priprav, da ne bi drugega dne navsezgodaj preveč časa zamujala. Kajti trdno je bilo odločeno, da bova lovila še kasno v popoldan, ker se je stric najbrž hotel z menoj vred dodobra izživeti na tem znamenitem, vsaj on je tako zatrjeval, prtem skupnem lovskem pohodu.

»Postavim te na mesto,« mi je govoril samopašno drugega jutra, ko sva odhajala z doma, »kamor ti bodo zajci kar sami od sebe prihajali na muho.«

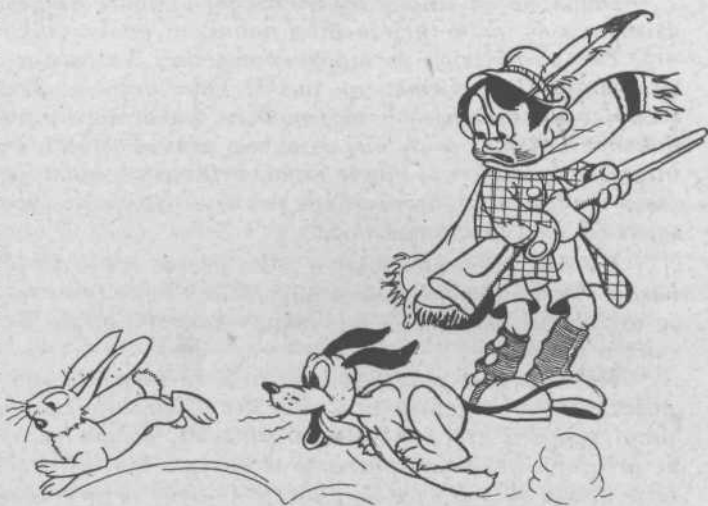
In se je zdelo, da bo temu res tako! Kraj, ki mi ga je bil stric Jaka določil za bojno polje, je bila mogočna, zelena jasa ob gozdu, tik za poljem, ki je valovilo v svoji jesenski pestrosti na vse strani od mene, da je stal svet pred menoj razgrnjen ko na široki, darežljivi dlani.

»Le pazljivosti bo treba, pa še nekoliko hladnokronosti,« sem si mislil na tihem, »pa bo zajčje pečenke na pretek!«

Stal sem s puško v roki, pripravljena na strel, ter zaverovano gledal pred se. Tako sem bil zatopljen v svoje tesnobno pričakovanje, da so se kmalu nebo in zemlja, gozd in pokrajina pred menoj vtopili v neko tesno zgneteno, mrtvo sivino. Zdelo se mi je, ko da bi zrl na to tiho jesensko življenje kakor skozi

rahlo, v jutranji megli orošeno steklo. Le tu pa tam se je utrgalo iz te široke, nepremične sivine komaj slišno lajanje stričevega lovskega psa, ki je bil bržčas takrat pregnal iz skritega ležišča skočnega kratkorepca ter ga podil brezobzirno, kakor dela ves pasji rod, sam Bog ve kod po širokem polju.

Naenkrat je zaskalo »všč« na moji desni strani tako nenadno in nestrpno, da ni ujel moj pogled, ko sem se bil zavedel, že nič več drugega ko par brzih zadnjih nog spretnega psa, ki je pripeljal tik pred moj nos dročnega zajca, a sem bil jaz v svoji zelenčevski počasnosti zamudil pravi trenutek za strel. Dirka na smrt je šla nekam v levo smer, tja proti stoljišču strica Jake, ki je kaj kmalu nato izprožil prvič svojo puško. S kakšnim uspehom, še nisem vedel, ker sem moral ostati buden na svojem mestu.

Mineval je čas. Jutranje sonce se je bilo že zdašnaj pomaknilo nekam daleč proti poldnevu. Zajčja igra z moje strani se je bila medtem premaknila na levo, potem pa menjaje se spet na desno in spet enkrat sem, drugič tja, a moja sreča je bila v resnici opoteča. Nisem in nisem mogel priti do strela, resničnega strela, kajti če me ni izdalo oko v svoji neprilagodljivosti, pa me je prevarala roka, ki je cincala za lovskim plenom še vedno prepočasi. Kar ves potan sem bil od te nesrečne in neskončne zastojkarske igre in sem občutil v srcu vselej neko tiho zavist, ko se je oglasil od stričeve strani suh, dobro pomerjen puškin strel. »Koliko božjega blagoslova si je medtem že nabral,« sem ugibal sam pri sebi, ker je bilo teh strelov že več ko prstov na moji roki. Prav zagotovo več, ker se v štetju nisem mogel zmotiti!

Okrog poldneva je stric Jaka odžvižgal na svojo piščalko ter se kmalu prikazal s psom ob strani na robu gozda. Njegovega lovskega plena, stlačenega v lovsko torbo, je bilo celih pet lepih kosov.

»Nekaterim sem prizanesel in sem streljal le za strah,« je pomenljivo pomežiknil. »Mislim tudi nate, moj Janez! Naj še tebi kaj ostane!« je hitel zatrjevati, a so njegove oči zastonj iskale pod mojimi nogami. Nič, prazen nič je ležal ob njih, da me je bilo kar sram.

Glasno sem hitel zatrjevati: »Na pravi strel jih ni bilo, na pravi strel. Muki jih je gonil nekam v stran, da, v stran...«

»Pa si vseeno lačen,« me je tolažil z dobrodušnim nasmehom in sva tako sedla v mehko travo. Tako sem bil jezen na zajce in svet okoli njih, da sem se lotil s strastjo velikega kosa gnjati in pogače. Pospravil sem vse ko za stavo, prisluškoval pri tem modrim stričevim besedam, ki je zadovoljno trepljal svojega psička z levico, ker je njegova desnica že med prsti držala drobno šilce okusnega žganja, s katerim je poplaknil svoje zasluženo kosilo.

Meni ni bilo do šilca ne do psa, ampak sem zrl na pot kraj gozda, po kateri je sosedov sinek Mihec priganjal drobnega sivca, osla, ki je sosedu

služil za vse. Bil mu je osel, konj, vol in sleherna vprežna živina skupaj, ker ni sosed Marko v svoji, daleč naokoli znani siromašnosti nič dražjega zmožel. Z Mihcem sta šla zdaj, tako sem domneval, najbrž nabirat v gozd suho dračje. Kmalu sta mi izginila izpred oči.

Stric Jaka je bil z menoj vred pospravil že dobršen del našega brašna ter je vstal, pripravljen na nova lovska dejanja.

»Na dobro srečo,« mi je še voščil ter se vrnil na svoje čakališče.

Ostal sem zopet sam s svojo lovsko puško v dlani, a v srcu z neko veliko praznoto, ki jo je še večala mučna negotovost, kako se bodo iztekli popoldanski dogodki.

Sklenil sem bil za trdno, da ustrelim zajca, prav zares ga ustrelim, naj me stane, kar hoče. Te sramote, da bi hodil brez plena domov, že ne naredim svojemu stricu. Poizkusil bom vse, tvegal tudi vse!

Mukijevo veselo lajanje se je že spet začelo od desne strani. Pozorno sem premotril ves prostor pred seboj. Glej ga! Že jo maha dolgoušec z dolgimi skoki med razori komaj požetega polja. Še nekaj skokov pa bo ob meni! Tresti me je začelo od same nestrpnosti. Naslonil sem puško na rame, nekajkrat zamežiknil in — bum! se je ostro zasekal strel med mrtoo ozračje. Zemlja pred zajcem se je nenadno vzdignila v oblak prahu, trave in izruvanih korenin, a zajec sam ... Glej ga, oranča! Prekopicnil se je v zraku, se spretno ujel na zadnje noge ter jo nemudoma ucvrl mimo mene, da, tik mimo mene v gozd. Strel je bil očitno prekratek in sem bil streljal predenj!

Pogrelo me je kakor pri nesrečno izgubljeni igri. Poizkusil bom znova. me je prešinilo, a tokrat z mirnejšimi živci. A je drugič šel strel predaleč. tretjič spet nekam preveč na desno, tako sem vsaj videl.

Tedaj mi je šinilo v glavo, da je moje mesto, ki mi ga je bil določil stric, morda neprikladno. Premaknil sem se za dober streljaj bolj proti robu gozda in se spet verno zastrmel predse. Pasje lajanje se je izgubilo nekje v gozdu. Okrenil sem se, da vidim, kaj se godi za mojim hrbtom.

»Aha, glej ga, tamle je,« me je prešinilo. Zagledal sem pred seboj, kako se je za nekim grmom nekaj parkrat nemirno premaknilo. Čisto jasno sem bil videl, toliko sem zdaj lahko zaupal svojim očem, mehko barvo neke dlakaste sivine.

»Tamle je moj plen!« In —

Bum! se je izprožilo spet izpod mojega drhtečega prsta, šum razkropljenih šiber se je izgubil med listi zelenega grma, a od tam, od tam pa je zarjulo v božji svet strahotno, strahotno — oslovsko riganje, a za njim je planilo izza grma ko nepričakovana pošast

drobno, izsušeno telo sosedovega — sivca. Zaplesal je divje rigajoč dvakrat sam okoli sebe in jo potem ubral ves okrovaqljen po zadnji plati čez kamnitno kraško pot proti domu. Za njim so jo drobile v nenehnem diru drobne nožice

jokajočega sosedovega Mihca, ki je skušal vzdržati neenako tekmo z ranjeno živaljo, a brez posebnega uspeha!

Obstal je ko huda obtožba pred menoj, novopečenim lovcem, in zajokal s prodirnim glasom: »Sivčka si nam ubil, Janez... sivčka, sivčka, ooo...«

Tako sem bil presenečen ob tem nesrečnem koncu, da nisem utegnil nič odvrniti.

Ko sem se zavedel, sta bila sivec in njegov Mihec že zdavnaj doma.

Tedaj se je prikazala od nekod še modrost strica Jake, da je bila moja zadrega še hujša.

»Kaj te je obsedlo, fant moj ljubi, da greš in streljaš — osla?« so izpraševale hudomušno njegove oči, a rekel ni nič.

»Sivo barvo sem bil ugledal med grmičjem,« sem se branil.

»Pa je bil oslovski rep, ki je odganjal muhe, in ne jesenski zajec,« se je smejal stric Jaka.

Potem sva se vrnila domov: on s polno torbo zajčjega plena, osem jih je bilo v njej, jaz pa praznih rok in s svojo žalostno lovsko-oslovsko senco! Pravo nič prijetno mi ni bilo pri srcu.

»Zadel si pa le,« mi je zatrjeval v kuhinji pred teto Uršo, ko je bil prišel od ogleda iz sosedovega hleva, kamor je bil šel ves v skrbeh zaradi ranjenega sivca. »Celo zadnjo plat si mu naškropil s šibrami,« se je muzal. »To bo precejšen posel za konjederca, dokler mu vseh ne pobere izpod kože. Za goldinar, lep cesarski goldinar bo njegovega računa.«

S to bridko ugotovitvijo na jeziku je segel po mojo puško in jo je shranil pobožno v omaro.

»Goldinar bom jaz utrpela. Fanta pa pusti pri miru, ko niso zanj te krvave reči, ki diše po smodniku in strasti,« je sklenila teta Urša. Postavila je predme z ljubečo roko skledo žgancev in kislega mleka, kar sem nemudoma pospravil. Čeprav sem bil žalosten, mi je tako dobro teknilo, da sem zaprosil teto Uršo še za nov obrok.

»Da, če ne vzameš več puške v roke,« me je zaobljubila, sam pa sem samo molče prikimal.

In res se je zgodilo po njeni želji!

Od tedaj so mi zajci, puške in sleherno orožje zoprne reči.

Cvetko Golar

Večerna

Zavijata se v sivi plašč
zelena gora in polje —
okoli brez in starih vrb
meglice bele se pode.

Že mesec roma na nebo
in tih je grm in log in plan
in v srcu je utihnilo,
kar mislil, čutil si čez dan.

In tiho, tiho poje noč
o hrepenenju večer spev,
kot bi razlegal se od zvezd
nebeške radosti odmev.